

Peter Svetina

SLOVENSKA MLADINSKA KNJIŽEVNOST MED MEŠČANSTVOM IN SOCIALIZMOM

V času razvoja meščanstva med obema vojnama se mladinska književnost na Slovenskem močno razmahne. Številni avtorji (Tone Seliškar, France Bevk, Bogomir Magajna, Gustav Strniša, Oton Župančič, Pavel Golia idr.) in avtorice (Vida Jeraj, Anica Černež, Ljudmila Prunk idr.) pišejo tako poezijo kot kratko in dolgo pripovedno prozo ter igre. Tematsko in žanrsko so dela zelo raznolika, od avanturistične pripovedi in pravljic do refleksivne otroške lirike. Zlasti v realistnični pripovedni prozi se mnogokrat odražajo težke socialne razmere, v katerih odraščajo otroci.

V času socializma/komunizma po drugi svetovni vojni se zaradi novih družbenih okoliščin razmere v mladinski književnosti spremenijo. Pojavijo se novi avtorji (Vida Brest, Branka Jurca, Ela Peroci, Vitomil Zupan, Beno Zupančič idr.) in nove teme: narodnoosvobodilni partizanski boj, življenje maršala Tita, izgradnja nove domovine, življenje otrok v velikem mestu.

Nekateri medvojni avtorji zginejo iz repertoarja mladinske literature (Gustav Strniša, Vida Jeraj), pri nekaterih zgine le del medvojne opusa (Anica Černež, Bogomir Magajna, Oton Župančič) - s čimer je povezano vprašanje cenzure. Cenzura se pojavi tudi v nekaterih prevodih (Grimm, Andersen, Kästner, Spyri). Nekatera besedila avtorji v povojnih izdajah sami ideološko spremenijo (Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba).

Ob omenjenih spremembah je v slovenski povojni mladinski literaturi zanimivo opazovati tudi spremenjene vzorce dialoga in opisovanje nasilja. Spremembe poskušam razlagati s spremembo družbenih vrednot - iz meščanskih v socialistične.